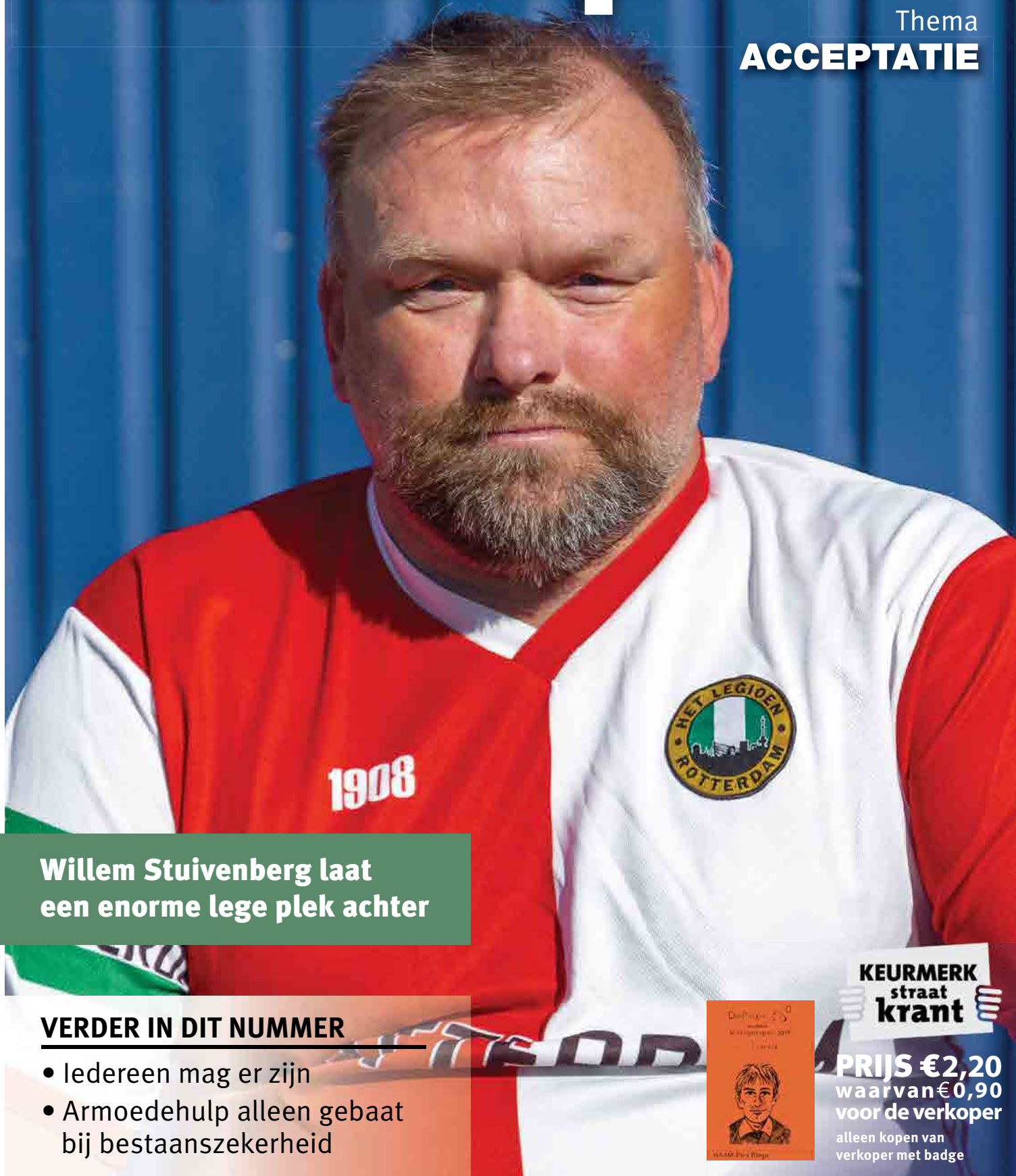

De Riepe

Het straatmagazine van Noord-Nederland

Thema

ACCEPTATIE

Willem Stuivenberg laat een enorme lege plek achter

VERDER IN DIT NUMMER

- Iedereen mag er zijn
- Armoedehulp alleen gebaat bij bestaanszekerheid

KEURMERK
straat
krant

PRIJS €2,20
waarvan €0,90
voor de verkoper

alleen kopen van
verkoper met badge

Rust

In de vooraankondiging van de vorige maand meldden we een stuk te publiceren over De Vermeer, dit komt te vervallen in verband met het overlijden van Riepe-verkoper Willem Stuivenberg waarvoor een In Memoriam wordt geplaatst in deze editie.

De Riepe is er voor de onderbelichte kant van de samenleving om daaraan een stem en gezicht te geven. Natuurlijk vallen dak- en thuislozen hieronder, waarover in de column van Wietske Aupers te lezen is hoeveel een klein gebaar kan betekenen. Ook vallen ongeneeslijke ziektes hieronder, een onderwerp waar al snel een taboe op ligt. Hannie Poletiek vertelt hier heel mooi over haar overleden vriendin Maria Jongtsma.

De onderbelichte kant van de samenleving is groter dan je al snel zult verwachten, vele onderwerpen worden vaak snel onder de tafel geschoven als ze moeilijk blijken te zijn. Toch zullen we deze kant moeten accepteren, het is er toch. Naast de acceptatie van het bestaan ervan, bestaat ook "zelfacceptatie". Misschien zit u er zelf wel in, maar kan u het niet bevatten of probeert u het te negeren.

We hopen dat u door de verhalen in De Riepe een beter beeld krijgt van de onderbelichte kant, en u zich wat minder alleen voelt in uw mogelijke eigen situatie. Met acceptatie komt genezing, of in elk geval rust.

Veel leesplezier,
Michelle Wubs

DE RIEPE

Het straatmagazine van Noord-Nederland

De Riepe, Gronings voor stoep, is het straatmagazine van Noord-Nederland. De Riepe verschijnt eens per maand. Het blad is een initiatief van stichting WerkPro. Mensen die om uiteenlopende redenen dak- en thuisloos zijn, verkopen het magazine. Onder deze verkopers vallen ook mensen uit andere landen, mensen die in Nederland en in hun land van herkomst weinig tot geen perspectief hebben. Alle verkopers dragen als legitimatiebewijs een registratiepasje.

U betaalt voor het magazine €2,20. Daarvan is €0,90 voor de verkoper, de rest gaat terug naar het project. De Riepe is geen commercieel magazine; naast inkomsten uit verkoop worden middelen verworven uit sponsoring, subsidiëring, fondsen en advertenties. Eventuele meeropbrengsten zullen worden aangewend in het circuit van dak- en thuislozen.

Donateur worden?

Bel of mail naar het distributieadres voor meer informatie.

- Heeft u klachten over een verkoper? Noteer het pasnummer en bel naar het distributieadres.
- Niets uit deze uitgave mag worden gebruikt zonder toestemming vooraf van de redactie.

COLOFON

PROJECTBEGELEIDING WERKPRO

Antonie Grootenhuis

PROJECTBEGELEIDING STUDIO SPINLINK

Dominique Krauts

HOOFDREDACTIE

Dominique Krauts

EINDREDACTIE

Sofie Risamena

REDACTIE

Wietske Aupers
Teun Boulogne
Jan Jaap Harmens
Arnold de Meijer
Anna de Ruiter
Michelle Wubs

Robby Bakker
Tim Drenth
Romée Knol
Hannie Poletiek
Yvonne Vast

VORMGEVING

Dionne Hagedoorn

FOTOGRAFEN

Kevin Bekkering
Frits Blom
Jaap ten Hoove

Bachir Benchagra
Marinus Hillenga
Mark Timmerman

GASTFOTOGRAAF

Gerhaard Taatgen

VASTE COLUMNISTEN

Dick Bijmolt
Niek Heidanus
Gerard Lohuis
Saffira Rijkee
Gerlinde Spaan
Rudy Vane

Ellen Floris
Jaap Krol
Natalja Oosterbaan
Eddy Sikma
Lydia Tuijnman
Marieke Werkman

FOTOGRAFIE COVER

Frits Blom

STRIP

Teun Boulogne

PUZZEL

Luuk Kobes

ILLUSTRATIES

Robby Bakker
Linda van Buren

Rita Dalal
Eva Verhey

DRUK

Van Liere Media, Emmen

MET DANK AAN

Leger des Heils voor het ter beschikking stellen van de distributiefaciliteiten, subsidiënten, donateurs en anderen die een bijdrage leveren aan de financiering van dit magazine. En niet te vergeten: de vele vrijwilligers en stagiaires zonder wie dit project niet draaiende kan worden gehouden.

SPECIALE DANK

Gaat uit naar alle verkopers, schrijvers en dichters uit de groep van dak- en thuislozen.

BEGELEIDING VERKOPERS

Eddy Posthumus

Jarieck Manning

De Riepe is een uitgave van WerkPro.

REDACTIEADRES DE RIEPE

Protonstraat 6
9743 AL Groningen
06-1147 8111
redactiederiepe@werkpro.nl

DISTRIBUTIEADRES DE RIEPE

WerkPro Groningen
Eemskanaal NZ 32a
9713 AB Groningen
Tel: 050-5791818 (09:00 - 13:00 uur)
e-mail: riepe@werkpro.nl
website: www.deriepe.nl
bankrek. NL38INGB0685757617
t.n.v. straatmagazine De Riepe

WerkPro Leeuwarden
Tel: 088 066 31 80
e-mail: riepe@werkpro.nl

ISSN
2405-769X

WerkPro

Spin
Link

INHOUDSOPGAVE

IEDEREEN MAG ER ZIJN

4

Op 22 juni 2024 vieren we de nationale Roze Zaterdag. Dit is een dag waarop aandacht wordt gevraagd voor acceptatie van lhbtqia+ in Groningen en in het algemeen. In aanloop naar dit evenement worden er diverse activiteiten georganiseerd in het teken van acceptatie en verbinden.

10

ARMOEDEHULP ALLEEN GEBAAAT BIJ BESTAANSZEKERHEID

Als student kon Erik Meij (36), nu senior armoededeskundige van het CMO STAMM, het met steun van zijn ouders zichzelf de luxe gunnen om een tijd met zijn studie te stoppen. In die periode werd hij zich bewust van deze luxe.

ONMISBARE ROL ERVARINGSDESKUNDIGE

16

Steeds meer organisaties schakelen ervaringsdeskundigen in voor de communicatie tussen hen en de burger. Hun rol is daarbij onmisbaar.

20

CENTRALE ZORG VOOR MENSEN MET POST-COVID

Het Groningse Tweede Kamerlid Julian Bushoff is blij. Mede dankzij zijn inspanningen krijgt Nederland poliklinieken voor mensen met post-COVID. Deze ziekte heb je als je corona gehad hebt en toch klachten houdt als extreme vermoeidheid en slecht tegen prikkels kunnen.

Marieke Werkman

6

Jaap Krol

19

Gekkenwerk

7

Respect

22

Mea sententia

8

Ronnie & Ronny

23

Koken met een missie

9

Kruiswoordcrypto

23

In Memoriam

12

Horoscoop

24

Willem Stuivenberg

Straatklinders

25

Kunst op straat

14

Opvanginstellingen

27

Stop de tijd

15

De andere kant

28

Recht en krom

18

IEDEREEN MAG ER ZIJN

Door Hannie Poletiek Fotografie Kevin Bekkering

Op 22 juni 2024 vieren we de nationale Roze Zaterdag. Dit is een dag waarop aandacht wordt gevraagd voor acceptatie van lhbtqia+ in Groningen en in het algemeen. In aanloop naar dit evenement worden er diverse activiteiten georganiseerd die in het teken staan van acceptatie en verbinden. Martijn Rotgers, een van de organisatoren, legt uit wat de oorsprong is, wat er gaat gebeuren en waarom dit nodig is.

“Dit jaar draait om het verbinden van mensen, tussen individuen en gemeenschappen en tussen stad en regio. We laten zien waar Groningen voor staat: een regio vol karakter, vastberadenheid en jezelf kunnen zijn. We gaan samen vieren wat ons uniek maakt. Want juist die diversiteit en vrijheid maken ons zo sterk en bijzonder”, vermeldt de website.

Voor de derde keer in Groningen

Op de achtste verdieping in het Forum met prachtig uitzicht over de stad, vertelt Martijn Rotgers over het ontstaan van Roze Zaterdag. ‘Het is de oudste Pride van Nederland. Overgewaaid vanuit Amerika waar in New York de “Stonewall-rellen” waren ontstaan als protest tegen de repressie van de homoseksuele gemeenschap. In 1978 vond de eerste Roze Zaterdag plaats in Nederland. Groningen was in 1985 en 2011 host van dit event. Het is een jaarlijkse demonstratie, maar inmiddels ook een feest. We vieren diversiteit en vragen aandacht voor acceptatie en gelijkwaardigheid. In Nederland hebben we veel bereikt wat betreft gelijke rechten, maar nog lang niet overal kunnen lhbtqia+’ers veilig over straat. Nog steeds zijn er families die hun lhbtqia-kind niet accepteren, die jongeren de deur wijzen met alle gevolgen van dien.’

Martijn is een geboren en getogen Groninger. Na zijn studie geschiedenis en journalistiek is hij gaan werken bij het Forum. Hier werkt hij inmiddels achttien jaar en is hij nauw betrokken bij de programmering. ‘Dit valt nu mooi te combineren met het werk voor Roze Zaterdag. Naast mijn werk ben ik al heel lang actief betrokken bij het werk van het COC (belangenorganisatie voor lhbtqia+’ers). Ik zat jaren in het bestuur van COC Groningen en nu werk ik samen met een tiental enthousiaste mensen in een stichting aan de organisatie van dit evenement.’

Activiteiten in aanloop naar deze dag

Naast het grote feest op Roze Zaterdag wordt er op vele manieren aandacht besteed aan het thema Queer Year. Het gaat om een reeks aan evenementen en activiteiten verspreid over de hele provincie. ‘In maart beginnen we met lezingen, debatten, presentaties en films. Er komt een filmvertoning boven op het dak van het Forum. Vele partijen zijn betrokken, naast het Forum zijn dat de GGD, horeca, sportverenigingen, mbo- en vo-scholen. Vele cultureel maatschappelijke organisaties haken aan. We proberen ook buiten de stad relevante organisaties te betrekken. Op 22 juni 2024 verwachten we 20.000 tot 40.000 bezoekers uit heel Nederland, maar vooral uit het Noorden.’

Roulerend van stad tot stad

Net als de Olympische spelen is dit een roulerend gebeuren, ieder jaar op een andere plek. ‘Vorig jaar werd Roze Zaterdag gevierd in Goes in Zeeland. Het was de eerste keer dat het in deze provincie werd georganiseerd. Veel dorpen in Zeeland hebben een christelijke signatuur, dan is het niet altijd makkelijk om daar voor het anders-zijn uit te komen.’ Inmiddels is de roze sleutel overgedragen aan de gemeente Groningen. Drie jaar geleden was Leeuwarden uitverkoren. Er worden diverse Prides in Europese steden georganiseerd, maar deze staan los van Roze Zaterdag. Dit zijn lokale evenementen die op verschillende dagen plaatsvinden.

Drie vaste onderdelen op 22 juni

‘Roze Zaterdag heeft drie vaste onderdelen:

- Een regenboogviering in de Der Aa-kerk. Dit is een oecumenische dienst in het teken van liefde, vrijheid en diversiteit;
- De bekende Pride Parade. Vorig jaar was tijdens Pride Groningen voor het eerst een Pride Walk (een feestelijke en demonstratieve optocht). Dat was toen al een groot succes. Van de parade op Roze Zaterdag verwachten we dus veel. Er hebben zich al veel mensen en partijen aangemeld;
- Op de Grote Markt, de centrale plek van het feest, komt een groot podium met optredens. Een wat kleiner podium komt bij het museumcafé Het Pomphuis aan de Reitemakersrijge. Hier komt ook een markt die van hieruit naar het centrum loopt over de Schuitemakersstraat. Na afloop vinden verschillende afterparty’s plaats in de stad.’

Boodschap moet doorsijpelen

Het is nog steeds bijzonder dat er groepen zijn die het anders-zijn niet kunnen accepteren. ‘Iedereen is gelijkwaardig op papier, maar in de praktijk voelt niet iedereen zich veilig op straat. We laten zien hoe breed diversiteit is, alle aandacht draagt hopelijk bij aan acceptatie. De bedoeling is dat het langzaam doorsijpelt in onze samenleving. Voor lhbtqia+’ers is het belangrijk dat ze zien dat ze niet alleen staan. Voor acceptatie en veiligheid is het belangrijk dat de zogenaamde bondgenoten: vrienden, klasgenoten, leerkrachten en familie zich kunnen uitspreken en laten zien dat het oké is. Diversiteit gaat door alle lagen van de bevolking heen. Met alle huidige ontwikkelingen moeten we polarisatie voorkomen. We streven naar een wereld waar iedereen wordt geaccepteerd zoals hij of zij is, ook als deze een andere mening heeft.

Iedereen moet zichzelf kunnen zijn, en iedereen is daarom welkom op Roze Zaterdag in de binnenstad van Groningen.’ En nu maar hopen op een stralende dag. ‘Wij zijn niet van suiker, maar mooi weer zal de feestvreugde wel vergroten.’♦

MARIEKE WERKMAN

Illustratie Robby Bakker

In de stad leven mensen wat meer langs elkaar heen. Het is afhankelijk van de straat waarin je woont. In de ene wijk is er wat meer nabuurschap dan in de andere. Nadat ik verhuisde van mijn studentenkamer naar een portiekwoning, groette ik iedereen die ik tegenkwam. Gewoonweg even 'hoi' zeggen. Of ik maakte met naaste burens een praatje. Dit deden we op het platteland, al was het daar gebruikelijk om onaangekondigd via de achterdeur bij elkaar binnen te vallen voor een bakkie koffie. Je hielp elkaar met klusjes en nam een kijkje bij iemand die ziek was.

Door schade en schande leerde ik dat je niet voor iedereen in je buurt, die een beroep op je deed, klaar hoefde te staan. In een stad wonen daarvoor te veel mensen hutjemutje op elkaar. En, dat als je een luisterend oor bood, je zelf de grens ervan moest bewaken. Vooral bij notoire zanikers. Als je ze tegenkwam op straat gooiden ze meteen al hun frustraties en ongenoegens eruit, alsof ze een vuilnisbak met rotzooi over je heen kieperden. Het kon gaan over losliggende stoeptegels, blaadjes die van bomen waaiden, ziektes, huwelijksproblemen, een haan die kraaide of burens die te luidruchtig ademhaalden. Volgens een buurvrouw was mijn knotwilg in mijn tuin te hoog. Deze werd vervolgens rigoureuus teruggesnoeid, waarna ik te horen kreeg dat ze nu geen uitzicht meer had op de vogels. Tja.

Vroeger stond ik zo een half uur een klaagzang van zo'n buurtgenoot aan te horen, waarna ik leeggezogen mijn weg vervolgde. Een beetje egocentrisme is wat dat betreft goed voor je eigen welbevinden. Dat je terugkerend en oeverloos gezwam van een ander af mag kappen. Tijd is te kostbaar om te spenderen aan energiezuigers. Vriendelijk en respectvol omgaan met elkaar kan alleen maar van twee kanten komen. Het is geen eenrichtingsverkeer.

Met een getrouwd stel verderop in mijn straat heb ik een goed contact. In de loop van de jaren zijn we bevriend geraakt. Het klikte en we dronken steeds vaker een bakkie koffie met elkaar. Af en toe eten we samen en drinken wijntjes met elkaar. In de zomer pas ik weleens op hun tuin en huis. Even de plantjes water geven en de post bij de voordeur weghalen. Andersom kan ik ook altijd een beroep op ze doen. We respecteren elkaars privacy en geven elkaar de ruimte. Beter een goede buur dan een verre vriend.

Burens

GEK KEN WERK

Een schreeuw om erbij te horen

Door **Gerard Lohuis** Illustratie **Rita Dalal**

Ze herinnert zich de woorden alsof ze gisteren tegen haar zijn uitgesproken. In werkelijkheid gaat het om een gebeurtenis op de lagere school, meer dan vijftig jaar geleden. “Van jou gaat helemaal en dan ook helemaal niets terecht komen. Je bent de duivel in persoon”. Astrid is het nooit vergeten hoe de leraar haar in aanzien van de gehele klas, haar de kast uitveegde omdat ze weer eens in slaap was gevallen tijdens de les. Hierna was het pesten niet meer gestopt en had ze zich steeds meer teruggetrokken. Bang dat ze uitgescholden, aan de haren getrokken of op een andere manier “te kakken” zou worden gezet. Het kwaad had zich door die uitspraak in haar genesteld. Ze zou wraak nemen. Haar tijd zou nog gaan komen.

“Toen is het eigenlijk helemaal mis gegaan. Thuis was vader in die tijd meer met de alcohol dan met ons bezig en mijn moeder had zo veel lichamelijke pijn, dat ze de zorg voor het huishouden en de kinderen niet aankon”. De vele ruzies tussen haar ouders dwongen haar om problemen zelf op te lossen. Ze kon bij niemand terecht. In haar fantasie wist ze hoe ze moest leven, gewoon zich van niemand nog iets aantrekken. Dan zou ze niet boos of verdrietig worden. Ze moest er gewoon voor zorgen dat ze het allemaal in haar eentje deed. Daarmee werd het koud in haar en keerden mensen zich van haar af vanwege haar asociaal gedrag. Wat voor haar overleven werd, werd door de samenleving veroordeeld. Niemand zag de eenzaamheid, het verdriet, de pijn van in de steek gelaten te zijn omdat Astrid dat niet

wilde laten zien. Ze zou de status van angstig en bang kind niet meer kwijtraken. Om dat te verbergen koos ze voor de aanval. Ze zou de wereld laten zien dat niets en niemand deugde.

Overall waar ze komt, blijft verontwaardiging hangen. Astrid is dakloos en zwerft al meer dan dertig jaar van stad naar stad. Ze zit regelmatig voor korte tijd in de gevangenis, een plek waar ze nog het beste functioneert. Duidelijke regels en als ze zich daaraan houdt, is het daar zo slecht nog niet. Ik krijg kippenvel van haar manier van dreigen en geef aan dat ze ook zonder boos te worden haar verhaal kan doen. Ze is eraan gewend geraakt om bij hulpverleners de aanval met gestrekt been in te zetten en komt zo explosief over dat ik niet zonder angst tegenover haar kan zitten. Ze komt erna regelmatig terug en houdt zich aan afspraken die we gemaakt hebben. Ergens achter het scherm wat ze optrekt, is te zien hoe ze erbij wil horen, maar door haar levensstijl van aanvallen en vechten om iedereen op afstand te houden, heeft ze een eigen graf gegraven. Iedereen heeft anderen nodig en de verbinding met anderen helpt mensen om zich gewaardeerd te voelen. Astrid wil dit ook maar heeft het nooit geleerd. Zal het ook niet meer leren. Een schreeuw om acceptatie die nooit gehoord gaat worden.

Gerard Lohuis is sociaal-psychiatrisch verpleegkundige bij BuurtzorgT

Mea sententia

Door Rudy Vane

GEEF NOOIT OP!

In eerdere columns schreef ik al over mijn zoektocht naar een betaalde baan. Een aantal jaren geleden dacht ik nog dat het niet meer ging lukken en was ik tevreden met het vrijwilligerswerk dat ik deed. Maar een uitkering is ook niet alles, dus volgde ik vorig jaar een cursus, op kosten van de gemeente, in de hoop een baan in de ICT te krijgen. Daar zou veel vraag naar zijn, dus verwachtte ik wel snel een baan te vinden, ondanks mijn leeftijd. Helaas, hoewel niemand mij officieel afwees op mijn leeftijd, denk ik dat dat wel degelijk een rol speelde. De officiële afwijzing was meestal “U voldoet niet aan het gewenste profiel”. Ja, als in hun profiel staat “liefst een jonger iemand”, dan voldoe ik daar inderdaad niet aan.

Maar ik geef niet zo snel op en bleef stug verder solliciteren, tot ik eindelijk op gesprek mocht komen bij een semioverheidsinstantie. Eerste gesprek verliep prima, ik mocht een dagje meelopen. Ook dat verliep goed en ik moest een assessment doen. Daar kwam een positief advies uit, dus ik dacht de baan te hebben. Na weken wachten belde ik zelf maar eens. “Helaas, we hebben toch iemand anders gevonden, maar wellicht hebben we nog een andere functie voor jou”.

In de tussentijd had ik ook nog bij een ander softwarebedrijf gesolliciteerd. Daar kreeg ik al heel snel een oproep voor een gesprek. In de middag na het gesprek werd ik al meteen uitgenodigd om een ochtend mee te lopen en diezelfde middag werd ik uitgenodigd voor een tweede gesprek. In dat tweede gesprek ben ik direct aangenomen. Daar was leeftijd geen enkel probleem, ze wilden gewoon iemand hebben met de juiste capaciteiten, ze geloofden in mij.

Inmiddels zit mijn proeftijd erop en mag ik blijven. Met veel plezier ga ik nu vier dagen per week naar het werk. Als support engineer mag ik klanten helpen die hulp nodig hebben in het gebruik van onze software. Soms is het telefonisch op te lossen, soms zit ik uren te graven in de code om de juiste oplossing te vinden, iets wat ik juist heel leuk vind.

Zo zie je maar, als je iets wil bereiken en ervoor gaat, lukt het vanzelf een keer. Geef nooit op!

KOKEN MET EEN MISSIE

Lang leve de dikke billen

Door Lydia Tuijnman

Van mijn wederhelft krijg ik vaak wetenswaardigheden voorgelezen van het sociaal medium formerly known as Twitter. De quote van vandaag: "Vrouwen die een hele dikke kont hebben leven langer. Mannen die hen dat vertellen, niet." Ondertussen zit hij daar, op zijn dikke achterste, een havermoutkoekje te eten.

Daarvan krijg je nu het recept:

Dit recept gaat uit de losse pols. Strooi in een deegkom een zakje vanillesuiker leeg. Twee theelepels bakpoeder. Strooi daarover een laagje suiker, ongeveer een halve centimeter dik. Dan volgt een laagje amandelpoeder, 1 centimeter dik. Daarover gemalen kokos, anderhalve centimeter. Daarover havermout, 2 centimeter. Een handje rozijnen. Een stuk of drie vier eetlepels boter of margarine. Een eitje. Een theelepel kummel.

Kneden. Balletjes vormen zo groot als een pingpongbal. Oven voorverwarmen op 180 graden, bakblik bekleeden met bakpapier. De bolletjes erop leggen, platdrukken tot ronde koekjes van ± 2 centimeter dik. Bestrooi ze elk met een theelepeltje bruine suiker, dan een klein klontje boter of margarine erop. In de oven, 20 tot 30 minuten, tot ze mooi beginnen te bruinen en lekker te ruiken. Let goed op want ze verbranden snel.

Haal ze uit de oven, ga lekker bij je laptop zitten met je schaal met koekjes. Die levensverlengende kont komt nu helemaal vanzelf.

ARMOEDEHULP ALLEEN GEBAAAT BIJ BESTAANSZEKERHEID

Door Arnold de Meijer Fotografie Frits Blom

Als student kon Erik Meij (36), nu senior armoededeskundige van het CMO STAMM, het met steun van zijn ouders zichzelf de luxe gunnen om een tijd met zijn studie te stoppen. In die periode werd hij zich bewust van deze luxe. Hoe zou zoiets moeten als je niet over genoeg middelen beschikt om dit te doen? Zijn interesse werd gewekt. Hij promoveerde bij de RUG zelfs op armoede met het proefschrift “Levens op de rand”.

‘Over het algemeen zijn er veel te veel aannames in armoede en met name in de hulpverlening’, vertelt Erik in zijn kantoor. ‘Vaak zijn ze gebaseerd op misverstanden.’

Arme mensen weten niet beter

‘Mensen in armoede wantrouwen vaak de hulpverlening en is vaak geen simpele weigering van hulp. Vaker heeft dit te maken met wantrouwen. Wanneer je in het verleden al zoveel keer je verhaal hebt verteld zonder dat dat werkelijke hulp opleverde, is dat best begrijpelijk. Vaak wordt gesuggereerd dat bijvoorbeeld budgettering soelaas zou bieden, maar als je in staat bent om van een bijstandsuitkering rond te komen, ben je al een financieel specialist.

We moeten dus af van het misverstand dat arme mensen niet beter weten. De omstandigheden en de ervaringen die de oorzaak zijn van armoede hebben we juist aan te pakken.’

Professionals weten niet wat helpt

‘Professionals voelen zich aan handen en voeten gebonden. Ten eerste vanwege het huidige bijstandsniveau. Als de bestaanszekerheid van mensen zo onder druk staat, kun je stimuleren en motiveren wat je wil, maar ruimte om te werken aan een betere toekomst bestaat dan niet. Armoede is geen cape die je afschudt, het is 24 uur per dag. Eerst bestaanszekerheid, daarna toekomstperspectief. Dat is de volgorde. Maatwerk moet geboden worden. Dit kost tijd en ruimte en veel bestuurders moedigen professionals dan ook aan die tijd en ruimte te nemen. Maar hoe doe je dat wanneer je een caseload hebt van heb ik jou daar? Om maatwerk van professionals serieus te nemen, moeten bestuurders zorgen dat de randvoorwaarden voor het bieden van maatwerk expliciet worden gemaakt – van aanbesteding tot taakomschrijving.’

We waarderen ervaringskennis

‘In steeds meer bestuurlijke overleggen schuiven ervaringsdeskundigen aan, maar is dit slechts symbolisch. Zij mogen hun verhaal doen, waarop bestuurders dan kunnen uitdrukken hoezeer ze met hen meeleven. Daarna gaan zij over tot de orde van de dag. Kortom, als we ervaringsdeskundigen écht serieus nemen, dan wordt hun positie veel prominenter, en betaald. Zij mogen niet alleen een symbool zijn en met kerst afgescheept worden met een kerstpakket en een VVV-bon.

In de veenkoloniën is alleen maar armoede

‘In Nederland zijn maar weinig plattelandsregio’s waar armoede zoveel voorkomt als in de veenkoloniën. Hier leven bovengemiddeld veel families van generatie op generatie in armoede. Het percentage huishoudens met een laag inkomen ligt in de veenkoloniën echter nog altijd

lager dan in veel grote steden. In de gemeente Groningen moet 11,8 procent van de huishoudens rondkomen van een laag inkomen en in Rotterdam zelfs 12,9 procent. In de veenkoloniën, waar gemiddeld 6,8 procent van de huishoudens een laag inkomen heeft, valt dat dus nog wel mee. Het negatieve imago straalt uit naar mensen van buiten het gebied. Inwoners van de regio kijken daaraan voorbij en waarderen het gebied juist om de ruimte en de schoonheid van het landschap.’

Armoede gaat over een laag inkomen

‘Armoede, zoals elk maatschappelijk vraagstuk, wordt altijd beschouwd vanuit een bepaald perspectief. En dat perspectief bepaalt voor een groot deel wat we zien als “het probleem”. Het grootste misverstand rond armoede is namelijk dat het hoofdzakelijk draait om het lage inkomen. Bij armoede maakt het nogal uit waar en hoe iemand woont en in wat voor situatie iemand zit. Het inkomen is voor het overgrote deel hoe we naar armoede kijken. In elke gemeente zijn de criteria die bepalen of mensen minimahulp kunnen krijgen uitsluitend gebaseerd op inkomen en vermogen. Wat een huishouden uitgeeft per maand doet er niet toe.’

Generatiearmoede

‘Wij doen bij CMO STAMM onderzoek naar alles rondom armoede en vooral naar generatiearmoede. Kinderen uit arme gezinnen kunnen vaak niet ontsnappen aan de armoede en dat willen wij inzichtelijk maken.’ Volgens Erik gaan bijna alle onderzoeken uit van het inkomen. ‘Maar het gaat net zo goed om de uitgaven. Je kunt maar beter geen hoge zorgkosten hebben, want dan kom je telkens meer tekort. En gek genoeg verschilt het van gemeente tot gemeente wat voor ondersteuning je krijgt.’

Maatwerk

‘Elke gemeente zal zeggen dat zij maatwerk leveren in armoede hulpverlening. Dat kan zo zijn, maar als de uitgangspunten niet kloppen en gebaseerd zijn op aannames en inkomen gerelateerd, leidt dit maatwerk naar gerommel. Dat moet dus anders. We kunnen pas werkelijk een goed beeld krijgen van armoede als we zoveel mogelijk ervaringsdeskundigen bij onze onderzoeken betrekken.’

Ervaringsdeskundigen

‘Zij weten van de hoed en de rand. Uitgangspunt daarbij moet bestaanszekerheid zijn. Als je kijkt naar wat het leven je werkelijk kost, blijven uitkeringen daarbij achter. Daar moeten we wat aan doen. De rol van de gemeente verandert daarin. De gemeenten moeten dienstbaarder zijn, zodat mensen zich werkelijk geholpen voelen. Het zou dan ook zeer goed zijn als in het ambtenarenapparaat meer mensen zitten met ervaring en niet alleen op uitvoerend niveau.’

‘In mijn optiek kan en mag het niet zo zijn dat hardwerkende mensen 180% van de bijstandsnorm moeten verdienen om het breekpunt even te bereiken. En misschien is dat wel het belangrijkste: misschien moeten we eens kijken naar de gehanteerde definitie van armoede en hoe die eigenlijk zou moeten luiden, waarbij juist de relatie tussen inkomsten en nodige uitgaven uitgangspunt moet zijn.’ ♦

In Memoriam **WILLEM STUIVENBERG**

Door **Arnold de Meijer** Fotografie **Frits Blom**

Op de terugweg van de bekerhuldiging van zijn favoriete club Feyenoord is Riepe-verkoper Willem Stuivenberg (53) aan een hartinfarct overleden.

Ruim acht jaar verkocht, oorspronkelijk uit Den Haag afkomstig, Willem straatmagazines. Na zijn omzwervingen door de stad, via De Wijert, Beijum, Lewenburg, Oosterpoort, Linnaesplein, Selwerd en het Wielewaalplein, vond hij bij PLUS supermarkt Oosterhamriklaan zijn vaste stek.

In zijn verkoop was hij zeer gedreven. In een notitieboekje hield hij bij hoeveel kranten hij per dag verkocht. Het verkregen geld bewaarde hij in verschillende zakjes in zijn jaszak. Eén euromunten bij elkaar, twee euromunten en het papiergeld gingen in zijn beurs. 'Dan houd ik overzicht. Thuis doe ik dat ook', vertelde hij in 2017, 'van oude colablikjes heb ik spaarpotjes gemaakt. Voor huur, gas en licht, eten, ga zo maar door.'

Weten wát je verkoopt

Willem was behulpzaam, hielp met zware tassen tillen, winkelkarren terug naar de winkel brengen, maar bovenal was hij een begenadigd verkoper en maakte met iedereen een praatje. 'Persoonlijk contact verkoopt en je moet natuurlijk weten wát je verkoopt. Ik lees De Riepe altijd helemaal.' Maar een praatje maken lukt niet altijd. 'Af en toe ben ik temperamentvol, maak ik me druk om dingen waar ik niets aan kan veranderen en dan ben ik wat kort van kop, maar meestal is dat snel weer over. Gelukkig.'

Glazenhaler

Ook bij Simplon poppodium maakte men kennis met Willems hulpvaardigheid. Rond 2003-2005 kwam Willem namelijk altijd langs op de drukke danceavonden waar

hij vervolgens glazen ging halen. Het bijzondere was dat hij helemaal niet bij Simplon werkte. En hij haalde er niet een paar! Nee, Willem haalde ze de hele avond door op, met stapels tegelijkertijd. Soms speurde hij ze op met een zaklamp. En ondanks het harde werken, weigerde hij meestal de aangeboden drankjes die hem werden aangeboden als bedankje. Volgens de barcrew, met name de glazenhalers, was Willem een bijzondere verschijning en maakte hij voor hen de avonden altijd makkelijker.

Pinnen, ja graag

Willem was zijn tijd ver vooruit. Als enige verkoper bracht hij De Riepe aan huis. Hij had een aantal vaste klanten waar hij vlak na verschijning het nummer bracht en per nummer, per drie nummers of per jaar afrekende. Daarnaast was hij de eerste Riepe-verkoper die een eigen mobiele pinautomaat had, waardoor mensen ook met hun pinpas konden betalen.

RRRotterrdam

Feyenoord was zijn lust en zijn leven. In welk huis hij ook woonde, overal hingen vlaggen en sjaals van zijn favoriete club. Als je hem tegenkwam was er altijd wel iets dat met Feyenoord te maken had. Een shirt, een sjaal, een petje, Hij kwam er rond vooruit. Dat hij overleed op weg naar de bekerhuldiging van zijn favoriete club, stond waarschijnlijk in de sterren. Iets na het middaguur kreeg Willem een hartaanval. Medische hulp kwam te laat.

Willem Stuivenberg laat een enorme lege plek achter. De PLUS zal nooit meer hetzelfde zijn. Rust in vrede. ♦

1908

ROTTERDAM

ROTTERDAM

ROTTERDAM

KUNST OP STRAAT

Broken Circle/Spiral Hill

Door **Natallja Oosterbaan** Fotografie **Marinus Hillenga**

Broken Circle/Spiral Hill is een tweedelig *land art* project van de Amerikaanse kunstenaar Robert Smithson. *Broken Circle* verwijst naar een gekrulde landtong die door Smithson is uitgehouwen in de kustlijn van een voormalige zandgroeve bij Emmerschans in Drenthe. Het is een opengebroke cirkel met een enorme zwerfkei in het midden als een soort kwaad oog, afkomstig uit de ijstijd. *Spiral Hill* verwijst naar de kegelvormige heuvel die ertegenover ligt. Deze is met planten bedekt en Smithson heeft er een spiraalvormig pad in uitgehouwen. Spiralen symboliseren voor hem een ongrijpbare belofte van een eindbestemming. Op deze locatie bieden ze ook de mogelijkheid om de Broken Circle van bovenaf te bezien. Ineens lijkt de cirkel op een Pac-Man poppetje of op een vrouwfiguur.

Broken Circle/Spiral Hill is het enige landschapskunstwerk van Smithson buiten de Verenigde Staten. Het werd in 1971 gerealiseerd voor het legendarisch geworden kunstproject Sonsbeek Buiten de Perken. Op verschillende plekken in Nederland kon het publiek genieten van grensverruimende moderne kunstvormen, waaronder pop-art, minimal art, conceptuele kunst, videokunst en ook land art: kunst gemaakt met natuurlijke materialen op natuurlijke locaties. Smithson is een van de bekendste land art-kunstenaars van de twintigste eeuw. Hij maakte zijn earthworks vaak

in verlaten en postindustriële landschappen. Hij brak met het idee dat kunst in een museum getoond moet kunnen worden. Ook was hij kritisch op de vercommercialisering van kunst. Oorspronkelijk wilde Smithson voor Sonsbeek '71 een modderstroom laten lopen vanaf de Pietersberg of in de Biesbosch, maar hij raakte geïntrigeerd door de geologische en industriële geschiedenis van Zuidoost Drenthe. In Broken Circle/Spiral Hill staat de menselijke invloed op de natuur centraal. Je zou kunnen zeggen dat Smithson met dit werk een dialoog tussen mens, natuur en kunst heeft willen creëren. Hij veranderde de kustlijn van deze actieve zandmijn eigenhandig, maar laat de natuur zelf ook een rol spelen, bijvoorbeeld door middel van waterspiegelstijging, erosie, verkleuring door de zon en begroeiing van de heuvel. Het is voor land art kunstenaars meestal niet erg dat hun werk vergankelijk is en langzaam teruggegeven wordt aan de natuur. *"Nature is never finished"*, zei Smithson daarover.

Nog maar drie van Smithsons earthworks zijn tegenwoordig intact. Het blijft gissen wat Smithson, die al op 35-jarige leeftijd om het leven kwam bij een vliegtuigongeluk toen hij zocht naar nieuwe kunstlocaties, er tegenwoordig van zou hebben gevonden dat de Drentenaren een van zijn laatste kunstwerken proberen te onderhouden en voor verval te behoeden.

BROER LEEST

Door **Saffira Rijkee**

“Gast, jij bent echt zó raar”, zegt dochter van 11 met rollende ogen. Tegen mij. Want ik ben tegenwoordig naast mama ook regelmatig “gast”, “broer” en bro. En ik ben raar omdat ik niet begrijp waar ze het over heeft als ze een beef heeft met iemand (en dat spreekt ze dan uit op z'n Nederlands, met twee ee's, niet op z'n Engels, als in *having a beef with someone*), als ze me vraagt of ik nog wat tea heb (niet om te drinken maar om over te roddelen) of als ze zegt dat ze skeer is (omdat ik haar niet genoeg zakgeld geef).

Ze gaat ook steeds erg laat slapen. Ik kan zeggen wat ik wil, ze valt gewoon niet eerder in slaap dan laat op de avond. En mijn zorgen over slaapgebrek winnen het eerlijk gezegd niet van mijn blijdschap om de reden van haar slapeloosheid: niet haar telefoon houdt haar wakker (die mag ze niet mee op bed, maar dat gebeurt soms natuurlijk wel stiekem, want gast, kom óp!), maar BOEKEN. Ze léést! Dat deed ze eerder alleen als het echt moest, op school, en mij maakte ze voor gek uit met mijn volle boekenkast en stapels nog te lezen verhalen. Maar ze is ineens verknocht, haast geobsedeerd en ik vind het heerlijk. Natuurlijk leest ze wel in het Engels. *Books for life*, appt ze naar haar vriendin, met wie ze samen hele fantasyseries wegleest. Boeken in het Nederlands lezen: “Bro, wie doet dat nog?”

Ik mag niet klagen denk ik. Ik heb altijd veel gelezen, was al vroeg geobsedeerd door verhalen over vampiers en andere bovennatuurlijke wezens en die fascinatie heeft me nooit meer losgelaten. Dat zij nu boeken leest over *fairies* (al zijn die dan in dit geval best wel *cruel*, zijn de meeste *killers* en werd er nogal wat af *gestabt* in een van haar boeken, wat ze eigenlijk best heftig vond en vraagt ze zich zelf ook af of die boeken eigenlijk wel de juiste *age rating* voor haar hebben), vind ik dus erg leuk. Ze zit nu zelfs op de bank met een bóek in plaats van met haar telefoon. “Oh, be still my heart”, zei ik grappend toen ik dat zag, wat me ooggerol én een “Bróer!” opleverde. En gisteren zag ik onder het avondeten niet haar telefoonscherm oplichten onder tafel, maar hoorde ik ritzelende bladzijden. Mijn gebrek aan protest (doe die telefoon weg van tafel, je moet slápen, ga van die telefoon af) bevalt haar geloof ik prima. Wat een gekke manier van lezen stimuleren: níet zeuren. Ze ziet zelfs extra openingen voor shopmiddagen.

“Die grote boekenwinkel he, in de stad?”

“Ja?”

“Daar wil jij vast weleens heen. Dan wil ik wel met je mee hoor. Gezellig he?”

“Schatje”, zeg ik vaak als ik haar 's avonds een knuffel geef.

“Mama”, zegt ze dan altijd grappend terug.

“Je moet op bed, broer”.

S
T
O
P

D
E

T
I
J
D

Onmisbare rol ervaringsdeskundige

Steeds meer organisaties schakelen ervaringsdeskundigen in voor de communicatie tussen hen en de burger. Hun rol is daarbij onmisbaar. Tintengroep, die in een kleine twintig gemeenten verantwoordelijk is voor het sociaal werk, is zich daar erg van bewust. Greet van Heusden, senior beleidsadviseur en leidinggevende van het beleidsteam is projectleider op het gebied van ervaringsdeskundigen.

‘Voor ons zijn de ervaringsdeskundigen een vast onderdeel in onze dienstverlening op het gebied van sociaal werk,’ vertelt Greet. ‘Het zijn onze collega’s, ze hebben een arbeidscontract en zijn geen vrijwilligers. Veel mensen hebben zelf ervaringen op vele terreinen in het sociaal-maatschappelijk werk. Met deze ervaring kunnen zij anderen helpen en helpen zij zichzelf. Zij krijgen een beter zelfbeeld, bouwen een brug tussen burger en organisaties en kunnen zelfs een mogelijke baan voor zichzelf creëren. Of zoals een moeder zei: Ik ben nu een ander voorbeeld voor mijn kinderen. Hoeveel narigheid je ook meemaakt, je kunt altijd iets voor een ander en jezelf betekenen.’

Ervaringsdeskundige

‘Wij hebben als Tintengroep ongeveer vijftwintig ervaringsdeskundigen in dienst. Zij zijn onderdeel van onze teams. Voor velen van hen is hun ervaring inzetten voor een ander bijna een missie. Ze werken op veel terreinen zoals armoede, sociale uitsluiting, geestelijke gezondheidszorg, Wet Maatschappelijke Ondersteuning, mantelzorg, verslavingszorg, seksueel misbruik, nieuwkomers, rouw of laaggeletterdheid. Voor veel mensen is het praten met iemand die hetzelfde of soortgelijke dingen heeft meegemaakt, een stuk gemakkelijker dan het praten met een sociaal werker. Men is dan toch vaak opener en het gesprek gaat vlotter. Uit die gesprekken komen dan dingen naar voren waar we samen weer mee aan de slag kunnen.’

Alliantie van Kracht

‘Met tweeënveertig organisaties hebben we de Alliantie van Kracht gevormd. Wij zien dat problemen van generatie op generatie doorgegeven worden.

Daar willen en gaan we wat aan doen. Samen met het Noorderpoort zijn we een opleiding begonnen voor Ervaringsdeskundige. De insteek daarbij is een erkend diploma, het herkennen en ontwikkelen van hun talent, een betaalde baan en de persoonlijke missie om iets te doen met hun ervaring. Oftewel: hoe kan ik wat ik geleerd en ervaren heb inzetten voor een ander. Zij zijn een belangrijke intermediair tussen klant en de gehanteerde systemen. Hun kracht is dat zij de mens zien en deze serieus nemen. Veel mensen voelen zich daar beter bij, alsof je met een gelijke praat.’

Wij zien dat problemen van generatie op generatie doorgegeven worden

Opleiding

‘Voor ons vormen de ervaringsdeskundigen een vaste waarde in het team, een toevoeging voor elke organisatie. Het streven van de partners van de Alliantie van Kracht is dan ook het opleiden van ongeveer tweehonderdvijftig mensen en hen aan een betaalde baan te helpen. Daarnaast is het belangrijk om hen zichtbaar te maken voor organisaties die nog niet met ervaringsdeskundigen werken’, aldus Greet. ♦

Broeders hoeder

Door **Gerlinde Spaan**

Abusievelijk is in de maarteditie 2024 een stuk opgenomen dat al eerder is gepubliceerd, waarvoor onze excuses - red.

De laatste blaadjes vallen van de bomen, weggeblazen door de harde wind. Het regent op deze grijze dag. Vorige week zag ik je nog. Sprak ik met je. Hoorde ik je stem. Zat je tegenover mij in de spreekkamer van een gevangenis.

Ik draai mijn auto de parkeerplaats op. Ik zet 'm tot stilstand in een parkeervak. Ik kom tot het besef.

Ik zal je stem nooit meer horen.

Ik zal je nooit meer bezoeken.

Ik houd de rouwkaart in mijn handen.

Vandaag is de crematie.

Ik denk terug aan vorige week. Nog een paar hobbels te nemen. Samen

mr. Gerlinde Spaan is straf- en jeugdrechtadvocate bij Spaan Advocatuur te Groningen.

de papieren doornemen voor een zitting die over twee weken zou plaatsvinden. Vragende ogen of ik al iets gehoord had van de reclassering. Dat had ik. Ze waren druk bezig met een plaats voor je te regelen in een afkickkliniek. Er zijn echter wachtlijsten. De kwetsbaren moeten wachten terwijl de psychische nood als een herfststorm door hun lijf en geest rolt.

Ik kon helaas nog geen opnamedatum noemen maar het hing in de lucht. Ik zag de teleurstelling in je ogen. Ik sprak je moed in. Hou vol, het duurt niet lang meer. Je zei dat je hier niet langer wilde blijven. Ik dacht op dat moment dat je de gevangenis bedoelde. Ik weet nu wel beter.

Zij, jouw zus, jouw broeders hoeder, belde aan het begin van de zomer dat het heel slecht met jou ging. Zij, die jullie moeder had beloofd goed voor jou te zullen zorgen. Jou te beschermen tegen al het slechte in de wereld. Zij die bij alle instanties aan de bel trok maar steeds wanhopiger werd. Je hield het niet vol om je aan de eerder opgelegde bijzondere voorwaarden te houden en werd teruggeplaatst in de gevangenis na een zomer vol zorgen en met als absoluut dieptepunt een ziekenhuisopname.

Ik schuif achteraan in de rij. Teken in het condoleanceboek. Je bent nu veilig in de armen van je mama. Geen zorgen

meer. Geen zielenpijn meer. De rust waar je hier zo naar verlangde maar niet kon vinden.

Zij, jouw zus, staat verscheurd van verdriet bij jouw kist. Moegestreden. Alles voor je overgehad. Keer op keer jou uit de goot geraapt. Waar de rest afhaakte daar was zij. Bleef zij aan jouw zijde. Ook nu. Diep respect voor haar. Zij was jouw broeders hoeder. Je was geen lieverdje maar zij zag jou altijd. Met al je gebreken bleef zij je trouw en keer op keer met zorg en liefde omringen.

Je was de kwetsbare, het zwarte schaapje van de familie. Jouw verhaal leert mij dat menszijn gaat over aandacht te hebben voor je kwetsbare medemens. Op het moment dat wij de kwetsbaarheid van een medemens kunnen voelen en begrijpen, althans in ieder geval bereid zijn een poging daartoe te ondernemen, ligt daar een nieuw begin.

Requiescat in pace/rust in vrede.

The Wall

Ooit was ik 15 en pingelde ik gitaar op mijn slaapkamer. Ik was ook fan van Pink Floyd, omdat ik dacht dat ingewikkeld klinkende muziek beter was. Rechttoe rechtaan rock was inferieur aan ingewikkelde rock, want over ingewikkelde muziek was beter nagedacht. Deze zat ook vol met allerlei filosofische boodschappen die ik op een dag allemaal zou gaan begrijpen en ontleden.

Niet zo heel snel daarna leerde ik dat juist die ingewikkelde muziek relatief gemakkelijk was om te spelen, zelfs voor pingelaars. Allerelei geluidseffecten en ingewikkelde loopjes deden het alleen maar moeilijk klinken, verder was het akkoordenschema A-D-A-E leidend. Sterker nog: juist gemakkelijk in het gehoor liggende liedjes bleken onmogelijk voor slaapkamergitaristen te zijn, omdat het hier enorm aankwam op timing.

Die – langzame – ontmaskering had verregaande gevolgen. De eerste keer dat ik de rockopera *The Wall* van Pink Floyd opzette om deze door velen geprezen combinatie van tekst en muziek te ondergaan, was achteraf bezien ook een van de laatste keren. Ik hoorde bombastische explosies, babygehuil en extra lange gitaarsolo's door mijn Erres-boxen schallen en vroeg me af of dat wel moest. Dat bombastische hield ook niet op: wel vier LP-kanten lang dreinde, pruilde en daverde het door, alsof hier een oordeel werd geveld over de gehele mensheid. Uitkomst, vermoedelijk: negatief.

Uiteraard kende ik de hit *Another Brick in the Wall* wel, maar vanwege al dat bombast vond ik de openingszin *We don't need no education* net zo pervers als die explosies. *No education*, dat zal je maar gebeuren, dacht ik als aankomend moraalridder.

Ik wist toen nog niet dat veel rocksterren zichzelf nogal overschatten. Ze menen echt dat zelfexpressie garant staat voor kwaliteit. Maar met navelstaren en kwijlen in zelfbeklag sluit je nergens bij aan. Het is goedkoop, gemakzuchtig en niet grappig. Het is ook een teleurstelling voor de jonge pingelaar, die van niets weet en ook niet verder komt.

Als volwassen moraalridder vind ik nog steeds dat *The Wall* helemaal geen moraal heeft, wat veel erger is dan irritant vingerwijzen. De opera is gewoon één brok aanstelleritis, die pas ophoudt als je de cd-speler of computer uitschakelt of – zoals in mijn geval – de stekker trekt uit je Erres radio-cassette-platenspeler – met dolby.

JAAP KROL

Centrale zorg voor mensen met post-COVID

Door **Wietske Aupers** Fotografie **Marinus Hillenga**

Het Groningse Tweede Kamerlid Julian Bushoff is blij. Mede dankzij zijn inspanningen krijgt Nederland poliklinieken voor mensen met post-COVID. Deze ziekte heb je als je corona gehad hebt en toch klachten houdt als extreme vermoeidheid en slecht tegen prikkels kunnen. Ongeveer 450 duizend mensen in Nederland lijden aan deze ziekte. 90.000 daarvan hebben echt ernstige klachten. 'Dat zijn er heel veel', zegt Julian nadrukkelijk.

Voor hij in februari van dit jaar in de Tweede Kamer een (wets-)voorstel indiende, sprak hij met veel post-COVID patiënten. 'Als volksvertegenwoordiger krijg je de beste ideeën van mensen zelf. Ik hoorde schrijnende verhalen van patiënten die alleen op bed kunnen liggen, of die iets kleins doen en dan dagen moeten bijkomen. Ik hoorde over kinderen met post-COVID die niet naar school kunnen en daardoor hun vriendjes kwijtraken. En als een kind of een ouder post-COVID heeft, heeft dat invloed op het hele gezin. De verhalen raakten mij heel erg. Ik kende geen mensen in mijn nabije omgeving met post-COVID, maar ik ben inmiddels zeer betrokken geraakt. Uit die gesprekken kwam het beeld naar voren dat de zorg voor patiënten met post-COVID niet op orde was. Wat ontbrak was één plek waar ze naar toe kunnen.'

Van het kastje naar de muur

'Er is nog geen behandeling voor post-COVID. Wat wel kan is de symptomen aanpakken, zodat mensen niet alleen overleven, maar een beetje hun leven terugkrijgen. Veel voorkomende klachten zijn bijvoorbeeld: hartklachten en hoofdpijn. Daarvoor moesten mensen tot nu toe naar twee verschillende specialisten. Ze hadden daardoor het gevoel dat ze van het kastje naar de muur werden gestuurd. Er was geen plek waar alle specialisten bij elkaar kwamen. Van patiënten, maar ook van artsen en ziekenhuizen kreeg ik het signaal dat zij wilden dat er zo'n plek komt.'

Onderzoek

Poliklinieken voor mensen met post-COVID zouden zich, wat Julian betreft, ook bezig moeten houden met wetenschappelijk onderzoek. 'Je ziet in andere landen dat er middelen zijn om de symptomen te verlichten en dat in Nederland de kennis daarover vaak ontbreekt. Ook door goed te luisteren naar patiënten, mensen zelf te zien als specialisten, kun je hopelijk verder komen met iets van een behandeling.'

'Het juiste om te doen'

Van beleidsmakers kreeg hij niet direct bijval. 'Wat je zag was dat in het begin het ministerie van VWS heel erg tegen was. Toenmalig minister Kuipers zag niks in mijn voorstel. Gelukkig zeiden vrij veel fracties in de Tweede Kamer: "Wij zien er wel wat in", maar de partijen die bezig waren om tot een kabinet te komen kwamen daar eerst nog op terug, waardoor het toch weer lastig werd. Uiteindelijk hebben ze het voorstel gesteund, mede omdat de maatschappelijke onvrede zo groot werd dat ze er niet meer onderuit konden, maar volgens mij ook omdat ze dit intrinsiek wel voelden: 'Dit is het juiste om te doen.' Van patiëntenorganisaties kreeg hij direct steun. Die organiseerden een online-petitie

om Julians voorstel te ondersteunen. Ze haalden meer dan honderdduizend handtekeningen op. 'Zonder hen was het niet gelukt' zegt hij dankbaar. 'Ze hebben gezorgd dat er aandacht kwam en dat is mooi. Als mijn voorstel er niet door was gekomen, hadden al die patiënten met de rug tegen de muur gestaan.'

Zorg, onderzoek en aandacht

Nu Julians voorstel is aangenomen, komt er 27 miljoen beschikbaar voor het opzetten van post-COVID poliklinieken. 'Voor het opzetten van poliklinieken is dat voldoende. Uiteindelijk vind ik wel dat post-COVID zorg deel moet gaan uitmaken van ons zorgstelsel. Overigens kan kennis over post-COVID ook mensen verder helpen met Q-koorts, ziekte van Lyme of het chronisch vermoeidheidssyndroom. De verzamelnaam voor deze ziektes is post-acuut infectiesyndroom.' Niet alleen goede zorg en gedegen wetenschappelijk onderzoek zijn volgens Julian belangrijk, ook aandacht voor de ziekte. 'Iedereen moet weten dat dit niet tussen de oren zit, maar echt een lichamelijke ziekte is.'

Haast

Julian hoopt dat bij het verschijnen van deze Riepe de eerste poliklinieken er zijn. 'Artsen, patiëntenorganisaties, ziekenhuizen en het ministerie van VWS zijn direct nadat het voorstel in februari werd aangenomen met elkaar in gesprek gegaan. Ik houd de vinger aan de pols om te zorgen dat er haast mee wordt gemaakt. Ik hoop dat mensen met post-COVID vanaf dit moment op meerdere plaatsen in Nederland terecht kunnen in één ziekenhuis om helemaal doorgelicht te worden. Het lijkt me logisch dat er een goede spreiding komt van deze klinieken, dus ook een in het Noorden, lijkt mij. Ook als de poliklinieken er zijn blijf ik nauw contact met patiënten houden om te horen of er nog dingen zijn waar zij tegenaan lopen. Dit is nog geen gesloten boek.'

Hoop

'Op de lange termijn hoop ik dat de poliklinieken voldoende kennis opbouwen om tot een genezende behandeling te komen. Het is met de huidige kennis van zaken onmogelijk om te zeggen of dat gaat lukken, maar de wetenschap heeft veel tot stand gebracht en dat stemt hoopvol.' ♦

Volgende maand in De Riepe het persoonlijke verhaal van een post-COVID patiënt.

*Post-COVID wordt ook wel **long covid** genoemd. Deze term werkt soms verwarrend. Omdat men ten onrechte denkt dat het een longaandoening is, kiest de redactie ervoor om consequent de term post-COVID te hanteren.*

Veel voorkomende klachten van mensen met post-COVID:

Vermoeidheid	Concentratieproblemen
Geheugenproblemen	Kortademigheid
Hoofdpijn	Somberheid/prikkelbaarheid
Slaapproblemen	Spierpijn
Duizeligheid	Overgevoeligheid voor licht en geluid

Bron: Rijksoverheid

R

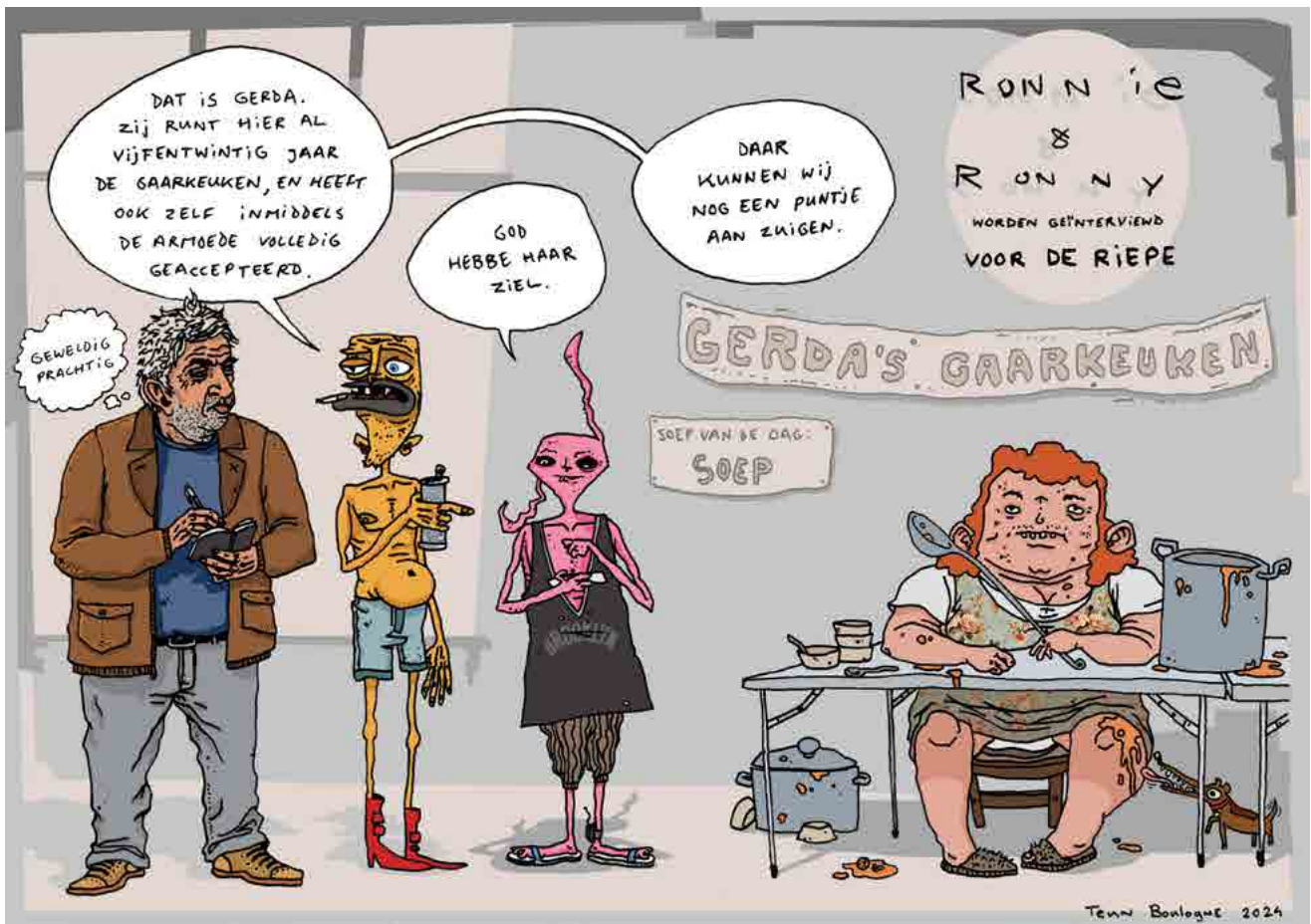
Door **Wietske Aupers** Illustratie **Robby Bakker**

Respect

Iemand een hand geven als je elkaar voor het eerst ontmoet is vanzelfsprekend. Nou ja, dat was het tot coronatijd. Iemand bellen, in plaats van langskomen, werd toen een tijdlang gewoon voor Riepe-schrijvers. Voor mij een extra rare tijd omdat ik net begon voor ons daklozenmagazine te schrijven. Ik kende het wereldje van de daklozen nog niet. Af en toe kocht ik een Riepe. Ik maakte dus per telefoon kennis met mensen die hele heftige verhalen hadden. Dolblij was ik, toen de regels versoepelden en ik eindelijk weer mensen kon ontmoeten.

Ik maakte een afspraak met Riepe-verkoper Piet. Hij stond in de deuropening op mij te wachten. 'Ik geef geen hand', zei ik vriendelijk lachend. Hij werd boos. 'Ik wel', zei hij. Ik koos eieren voor mijn geld want ik wilde graag horen wat hij

te vertellen had. Het was een aangrijpend verhaal over een moeilijke jeugd, en veel tegenslag in zijn latere leven. Hij had lang niet altijd binnen de lijntjes gekleurd, maar was ook meerdere malen vals beschuldigd, wat hem het gevoel gaf niet geaccepteerd te worden. Door De Riepe te gaan verkopen had hij zichzelf uit de ellende omhooggetrokken. Hij had een uitkering en hield er een zakcentje aan over. Maar dat was niet waar het hem om ging. Zijn klanten maakten graag een praatje met hem, spraken lovende woorden dat hij dit deed. Dat gaf hem een goed gevoel: respect en waardering. En ineens begreep ik waarom die hand zo belangrijk was. Na die keer vroeg ik mensen die ik interviewde 'Wil je een hand of een boks?' Want wie een Riepe koopt, geeft de verkoper een euro. Een hand is gratis, maar duizend euro waard.

Door **Teun Boulogne**

Kruiswoordcrypto

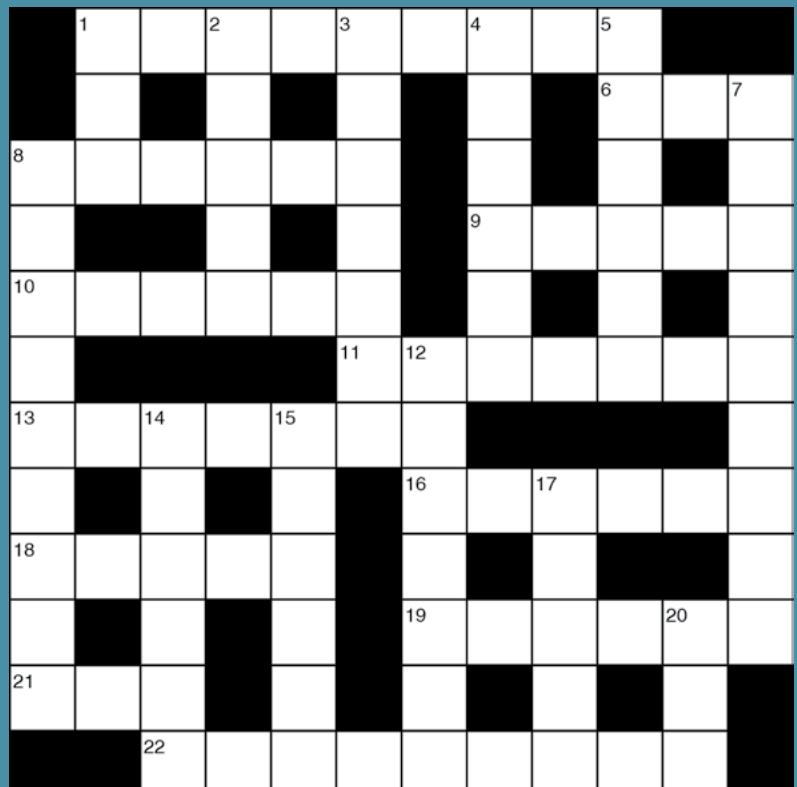
Door **Luuk Kobes**

Horizontaal

- 1 Medisch specialist
- 6 Ingeschakeld 8 Bits 9 Genoeg!
- 10 Voor fruit of van Richter
- 11 Schoonheidsspecialist
- 13 Talentvol om te kortwieken
- 16 Bierrivier 18 Een 2e kamerstoel
- 19 Loeder
- 21 Klassieke Chinese filosofie
- 22 Knuffelbeest

Verticaal

- 1 Verenwisseling 2 Italiaanse
- 3 Beperkend gezichtsveldproduct
- 4 Smakelijk ochtendritueel
- 5 Verbandmiddel 7 Blotebodybeest
- 8 Gekluisterd 12 Berisping
- 14 Onderdeel van een hijstoestel
- 15 Binnenkomst
- 17 Laat dit hoofddekseel niet vallen
- 20 Zangstem

HOROSCOOP

Illustratie **Eva Verhey**

Steenbok 22 december - 20 januari

Wat kun je zelf doen om de gegeven crisis op te lossen? Alles aan de voorzienigheid overlaten is misschien niet de beste manier. Ga opnieuw aan de tekentafel zitten, pas je actieplan aan en bereid je voor op de wonderen die eruit voort zullen vloeien.

Waterman 21 januari - 19 februari

Je blijft je normen verlagen en je potentieel ondermijnen. Probeer de zelsaboterende patronen te herkennen die je eigen geluk in de weg staan. Je verdient het beste, Waterman. Dans de dans van het leven en de liefde en weet dat je gezien, gehoord en gevierd wordt.

Vissen 20 februari - 20 maart

Alleen jijzelf weet welke offers je hebt moeten brengen, alleen jij kent de demonen die je onderweg hebt moeten verslaan. Je bent dichterbij de vervulling van je verlangens. Breng de stem in je hoofd tot zwijgen die zegt dat je niet goed genoeg bent. Laat geduld en doorzettingsvermogen jouw superkrachten zijn.

Ram 21 maart - 20 april

Je mislukkingen zijn net zo belangrijk als je overwinningen, omdat ze je nederig hebben gehouden en je in staat hebben gesteld je vaardigheden bij iedere stap te verbeteren. Dit hoofdstuk van je leven gaat over erkenning. Sta jezelf toe te genieten van de glorie zonder je langetermijndoelen uit het oog te verliezen.

Stier 21 april - 21 mei

Alles gebeurt op het moment dat het behoort te gebeuren, Stier. Wat je nu plukt zijn de zoete vruchten van jouw eerdere arbeid. Vergeet niet om de lekkernijen te delen met degenen die deel hebben uitgemaakt van je reis en die jouw evolutie hebben ondersteund.

Kreeft 22 juni - 23 juli

Het verleggen van je creatieve grenzen is een belangrijk thema voor jou. Herdefinieer de regels en bied de wereld jouw talenten. Het verbreden van je horizon is onderdeel van jouw reis. Schroom niet om de dromen waar te maken die je ooit als onmogelijk beschouwde.

Leeuw 24 juli - 23 augustus

Jouw innerlijke kind is trots op alle manieren waarop je bent gegroeid, geëvolueerd en tot bloei bent gekomen. Beschouw dit als een aansporing om in je visie te blijven geloven, in je dromen te investeren en de illusie te doorbreken dat je machteloos bent. Vertrouw op je instinct, Leeuw.

Maagd 24 augustus - 23 september

Laat de behoefte aan perfectie los en probeer de zelftwijfel te doorbreken die je tegenhoudt jouw hoogste potentieel te bereiken. Neem de tijd om jouw visie en missie te integreren in je dagelijkse routine. Iedere stap richting het waarmaken van je dromen doet ertoe!

Weegschaal 24 september - 23 oktober

Observeer de tegenstrijdige overtuigingen die jouw groei in de weg staan. Als je het universum om een gunst vraagt en tegelijkertijd twijfelt aan je vermogen het te ontvangen, hou kun je dan ruimte vrijmaken voor de grootsheid die je verdient? Voer een onbegrensd beleid met betrekking tot je dromen en verlangens.

Schorpioen 24 oktober - 22 november

Communiceer je gevoelens op een open en eerlijke manier terwijl je jouw kwetsbaarheid als een kracht begint te zien. Dit zorgt ervoor dat je je gezien en gehoord voelt. Vergeet niet dat de mensen in je omgeving fungeren als spiegel. Spiegels die onze diepste gedachten en patronen weerkaatsen.

Boogschutter 23 november - 21 december

Luister naar wat de kosmos onthult. Herken wat niet langer strookt met jouw opvattingen. Acceptatie is niet hetzelfde als zelfgenoegzaamheid of passiviteit. Dit is een belangrijke periode van groei voor jou. Verwelkom deze verschuiving met dankbaarheid; het herinnert je eraan wat een zegen het leven is.

Tweelingen

21 mei - 21 juni

Wensen kunnen onverwachts in vervulling gaan en jouw realiteit is een levend bewijs van je vermogen om wonderen teweeg te brengen. Dit is tevens een tijd om prioriteit te geven aan positiviteit. Observeer de overvloed die jouw kant op wordt gestuurd door de kosmos — de kansen die je ontvangt zijn goud waard.

Gratis geknipt & geschoren

Door Yvonne Vast Fotografie Marinus Hillenga

'Ik ben op mijn zeventiende vanuit Nigeria naar Nederland gekomen om een medische opleiding te volgen', vertelt Becky van Gans in haar kapsalon 24/7 Hair aan de Herestraat in Groningen. 'Als ik mijn diploma had gehaald, wilde ik terug gaan om een kliniek op te starten om mensen te helpen die niet veel hebben. Doordat ik zwanger werd op mijn 21e kon ik de opleiding niet afmaken. Mijn Arubaanse buurvrouw vroeg mij op een dag 'How do you do your hair?!', want ze vond dat ik mijn haar mooi had zitten. Ik heb aangeboden haar haar te doen. Ze was erg blij met het resultaat. Zo ontstond het idee om zelf een winkel te openen.'

Waarom gratis knippen?

'Er kwam een vrouw binnen met haar dochter om een elastiekje te kopen. Het haar van het meisje zat in de knoop en ze leek wat snotterig. Ik zei dat het €1,50 kostte. Daar had

de vrouw niet genoeg geld voor. Ik schrok hiervan. Ik vroeg of ze wel eens naar de kapper gingen. Ze zei: nooit. Toen was ik stil. Ik zei: Ik wil jullie knippen. Voor niks. Ze vond het lastig om aan te nemen, maar ik stond erop. Hierna ben ik gaan nadenken. Er bestaan dus mensen in Nederland die de kapper niet kunnen betalen. Daarom besloot ik een bord buiten te zetten. Eén maandag in de maand gratis knippen. Dat is iets wat ik kan doen om mensen blij te maken.'

Voor de toekomst heeft Becky grote dromen. 'Mijn droom is een kapsalon waar mensen altijd gratis geknipt kunnen worden. En als ze om redenen niet bij de salon kunnen komen, dat ze dan opgehaald worden. Dat iedereen in Nederland met een fijn kapsel kan rondlopen, ook als ze daar niet genoeg geld voor hebben.' >>>

Vooroordelen

‘Een dakloze man kwam binnen om gratis geknipt te worden. Ik kon merken dat hij het moeilijk vond. Misschien schaamde hij zich. Maar voor mij is iedereen gelijk. Ik heb zijn haar gewassen en geknipt. Hij was erg dankbaar en gaf mij een knuffel. Ik hoop dat het onvergetelijk voor hem is. Ik heb gezegd: kom terug. En zo is iedereen welkom. Het enige wat ik wil is waardering, dat ik iemand blij heb gemaakt.’

Waarom gebruiken we de ogen en niet ons hart?

Zoals dakloze mensen te maken hebben met vooroordelen, is Becky in haar leven hier ook mee geconfronteerd vanwege haar huidskleur. ‘Hoe durf je te praten over huid? Als je dat weghaalt, wat blijft er dan over? Dan zijn we hetzelfde. Het gaat niet om wat je ziet in de spiegel, het gaat om wat er achter zit. Waarom gebruiken we de ogen en niet ons hart? Het gaat om het hart. Deze boodschap geef ik ook aan mijn kinderen. En accepteren zoals je bent.’

DE RIEPE BUSINESSCLUB

De bedrijven in dit overzicht ondersteunen De Riepe. Wilt u als bedrijf ook bijdragen? Dat kan, neem gerust contact met ons op: 050-5791818 (09:00-13:00 uur).

Aksion

Als de zon, tekentherapie
Bike Centre Dik, Groningen
Dagblad van het Noorden, (NDC mediagroep)
De Huismeesters, Groningen
Digno BV, Haren
Doesburg autoverhuur, Groningen
Dunk
Forum Groningen
Gemeente Groningen SoZaWe
Groningen Seaports
Groninger Kredietbank
Kluzzenbedrijf Jan
Kompas Zuidlaren
Lotus uitvaart, Thesinge

Bewindvoering en inkomensbeheer

Tekentherapie, opleiding en begeleiding
Van ventiel tot helm
Nieuws uit Groningen/Drenthe
Woningcorporatie stad Groningen
Informatietechnologie
Van sjoband tot aanhangwagen
Deskundigheid in de geestelijke Gezondheidszorg
Boeken, films en events
WIJ is dichtbij
Havendienstverlening
Sociale hulpverlening
Veur putjederij in en omt hoer
Specialist in financiële zorgverlening
Uitvaartverzorging en -begeleiding

Metaware BV, Groningen

New Nexus, Tynaarlo
Noorderlink, Groningen
Noorderpoort, Groningen
Old Burger Weeshuis, Leeuwarden
‘t Oortje Sieraden, Groningen
Praktikos, Assen
Preventief Veiligheidsdiensten BV, Groningen
Rijschool Gerald, Peize
Rottinghuis aanemingsbedrijf BV, Groningen
Schaap Strafrechtadvocaten, Groningen
Schilders de Vries, Groningen
Stichting Terwille, Groningen
Tandartsenpraktijk De Verbetering, Groningen
Willem Rietman Interieur Tynaarlo

Cloudoplossingen managementsystemen

IT consultancy- en adviesbureau
Vacatures Noord Nederland
Beroepsopleiding in Groningen/Drenthe
Ontwikkelen op sociaal, cultureel gebied
Oorbellspecialzaak
Trainingsbureau
Gastvrij beveiligen
Auto- en motorrijdschool
Allround bouwbedrijf in het Noorden
Strafrechtadvocaat
Sterk in duurzaam ondernemen
Vrij van verslaving
Gezond begint in de mond
Meubilair op maat

Volgende maand in De Riepe:

De menselijke kant van verslavingszorg

Jamal Bedijn is geboren en getogen in Groningen. Tijdens zijn studie communicatie liep hij stage als verslaggever bij OOG TV. Ook werkte hij in het nachtleven als portier, waar hij veel te maken had met de gevolgen van middelengebruik. Sinds 2021 werkt hij als communicatieadviseur bij Verslavingszorg Noord Nederland.

En verder:

- Straatintimidatie;
- Huiselijk geweld;

Deze zal verschijnen rond 1 juli 2024

Oplossing puzzel van pagina 23

Nu ook op social media

 @de_riepe @deriepe

Scan mij!

OPVANGINSTELLINGEN

GRONINGEN

GRONINGEN

Dagopvang
Leger des Heils
Spilsluizen 5
9712 NR Groningen
tel. 050-312 21 22
ma, di, do, za, zo 10:30-17:30 uur
wo, vr 10:30-21:00 uur

Twaalfde Huis
Eemskanaal Noordzijde 32a
9713 AB Groningen
tel. 050-579 73 45
Ma t/m vr. 9.30-16.30 uur

Bescherm Wonen (Vast&Verder)
Damsterdiep 267, 9713 EE Groningen

24-uurs opvang
Algemene opvang
Van Heemskerckstraat 75
9726 GH Groningen
tel. 050-599 14 20, www.wender.nl

Hoendiephuis voor jongeren
Noorderstationsstraat 88
9717 KR Groningen
tel. 0591-648 261, www.wender.nl

Wonen Schoolstraat
Woonvoorziening (Bescherm Wonen)
Schoolstraat 11
9712 JP Groningen
tel. 0591-648 261, www.wender.nl

LIMOR woonvoorziening Hiddemaheerd
Hiddemaheerd 112
9737 KX Groningen
tel. 0900-4857545
058-215 16 94, www.limor.nl

Nachtopvang
Schoolstraat 9
9712 JP Groningen
tel. 0591-648 261, www.wender.nl
dagelijks 21.00-10.00 uur
zon- en feestdagen van 21.00 tot 11.00 uur
Aanmelden en binnenkomen om te kijken
of er plek is kan vanaf 21.00 uur tot 23.00
uur. Ook kun je maandag t/m vrijdag tussen
10:00 uur en 11:00 uur aan de Schoolstraat 9
langskomen om je aan te melden.

APPINGEDAM
LIMOR woonvoorziening
Vangnetvoorziening Cornelis Albertsstraat
Cornelis Albertsstraat 7
9901 EJ Appingedam
tel. 0900-4857545
www.limor.nl

HOOGEZAND
Wonen Hoogezand
Mansholtstraat 1-a
9602 SB Hoogezand
tel. 0591-648 261
www.wender.nl

VEELERVEEN
Reïntegratie-centrum
De Spetse Hoeve
Spetsebrugweg 4
9566 TK Veelerveen
tel. 0597-541 341

VEENDAM
24 uren opvang
LIMOR Woonvoorziening
Burgemeester Bosscherstraat 10
9641 NG Veendam
tel. 0598-615111
www.limor.nl

LEEK
Crisisopvang Leek
Oldebertweg 61
9351 PC Leek, tel. 0900-118 88 81
www.wender.nl

WINSCHOTEN

Dagbesteding Werkpro
Papierbaan 60
9672 BH Winschoten
tel. 059-743 3004

DRENTHE

ASSEN

Kommarin
Maatschappelijke Opvang voor
dak- en thuislozen Assen
Havenkade 16
9403 AH Assen
tel. 088-8393381

Openingstijden:
Dagopvang:
ma t/m vr 10:00-15:00 uur
Nachtopvang:
dagelijks 21:00-09:00 uur

Leger des Heils
Kortdurende opvang en beschermd wonen
Maria in Campislaan 257
9406 JG Assen

EMMEN

Dagopvang
Leger des Heils
Verlengde Spoorstraat 11
7811 GA Emmen
tel. 0591-658 233
Geopend ma t/m vr. 10.30-16.30 uur

Leger des Heils opvang Emmen
Weerdingerstraat 204
7822 BK Emmen
tel. 088-065 22 40

Leger des Heils
De Breehof - Bescherm wonen
Zijtak Westzijde 125
7833 BE Nieuw-Amsterdam

HOOGEVEEN

Dagopvang
Beukemaplein 14
7906 AK Hoogeveen
ma tm vr. 10.30-16.30 uur

FRIESLAND

DRACHTEN

Wonen Drachten
Stationsweg 118
9201 GS Drachten
tel. 0591-648 261
www.wender.nl

LEEUWARDEN

Dagopvang
Leger des Heils
De Tuinen 32
8911 KE Leeuwarden
tel. 0900-118 88 81
geopend 10.00-16.00 uur
(woensdag 12.00-16.00 uur)

DAC Leeuwarden
Zuidergrachtswal 15-16
8933 AD Leeuwarden
tel. 0591-648 261
geopend 10.00-16.00 uur
www.wender.nl

Algemene Opvang
Nieuwegeweg 3
8911 LK Leeuwarden
tel. 0591-648 261
www.wender.nl

d' Ambacht
Cornelis Trooststraat 48
8932 BR Leeuwarden
tel. 058-299 99 30
dambacht@werkpro.nl

Huis voor Jongeren
Huizumerlaan 101
8934 BE Leeuwarden
tel. 0591-648 261
www.wender.nl

Zorgopvang

J.H. Knoopstraat 2
8933 GS Leeuwarden
tel. 0591-648 261
www.wender.nl

Wonen Hoekstersingel

Hoekstersingel 51-53
8922 AM Leeuwarden
tel. 0591-648 261
www.wender.nl

Wonen Bonifatiusplein

Bonifatiusplein 19
8911 JT Leeuwarden
tel. 0591-648 261
www.wender.nl

Nachtopvang

Oostergoweg 1 (Wirdumerpoort)
8911 MA Leeuwarden
tel. 0591-648 261
www.wender.nl

Aanloophuis Leeuwarden

Bagijnestraat 36
8911 DR Leeuwarden
tel. 058-212 72 37
www.aanloophuisleeuwarden.nl

LIMOR Crisisopvang en woonvoorziening de Kei

De Kei 5
8918 AR Leeuwarden
tel. 0900-485 7545
www.limor.nl

ENGWIERUM

Leger des Heils
Bescherm Wonen
Fjellingsreed6
9132 EN Engwierum

BURGUM

Crisisopvang Burgum
Prinses Margrietstraat 63
9251 HB Burgum
tel. 0591-648 261
www.wender.nl

HEERENVEEN

Aanloophuis de Brege
Herenwal 2
8441 AZ Heerenveen
0513-625 926
www.aanloophuisoerdebregge.nl

SNEEK

Sociaal Pension Sneek
Lemmerweg 53
8606 AA Sneek tel. 0591-648 261
www.wender.nl

De Herberg

Vier kamers voor dak- en thuislozen,
verblijf maximaal 2 maanden
Kloosterdwarstraat 3
8603 AG Sneek
Herbergtelefoon: 06-235 415 65

LIMOR Crisisopvang

Gonggrijpstraat
Gonggrijpstraat 9
8607 BD Sneek
tel. 0515-43 08 12
www.limor.nl

DE ANDERE KANT

In Memoriam Maria Jongsma **ALS rampspoed je lichaam treft**

Door **Hannie Poletiek** Fotografie **Gerhaard Taatgen**

Duidelijk vermoeid, maar oprecht vertelde Maria aan RTV Noord bij haar nominatie voor “Groninger van het jaar”: ‘Ik ben behalve ALS, een gezond mens. Van al die activiteiten krijg ik positieve energie. Ik heb met veel plezier gewerkt aan het kinderopvangproject en ben zo blij dat het is gelukt. Een mooie tegenhanger tegen het ziek zijn.’ Haar hele leven stond in het teken van de mensen aan de onderkant van de samenleving. Dit deed ze in verschillende rollen in de thuiszorg, het welzijnswerk en het onderwijs. Als vrijwilliger zette ze zich in voor de bestrijding van armoede in Tanzania en voor de Voedselbank in Groningen. Hiervoor ontving ze vorig jaar de Ubbo Emmiuspenning van de Rijksuniversiteit Groningen.

Bij de uitreiking van deze penning maakte ze gebruik van de aandacht om te pleiten voor gratis kinderopvang voor alle kinderen vanaf twee jaar. ‘Kinderen horen niet in de rij te staan met hun ouders bij de voedselbank, ze moeten kunnen spelen met leeftijdsgenoten.’ En ze had haast om dit te realiseren, want ALS verzwakte beetje bij beetje alle spieren in haar lichaam. Ze kon en deed veel, en langzaam moest ze inleveren en accepteren. Af en toe een traan, maar het gaf haar ook veel energie om haar leven goed af te ronden.